

Talande fakta

ord och siffror
om sexuella övergrepp
i Sverige 2012-2016

Brottsstatistiken är tagen ur Brottsförebyggande rådets (Brå¹) databas för kriminalstatistik. Brå arbetar på uppdrag av Sveriges regering, och är Sveriges officiella myndighet för kriminalstatistik.

Det är hemska siffror, som representerar ett stort antal människor med psykologiska skador efter våldtäkter. Och våldtäkter är bara toppen på ett alltför stort isberg av sexuella övergrepp.

Men det finns hopp – det går att behandla psykologiska skador efter sexuella övergrepp. Och genom specialistkliniker som samlar patienter och kunnig personal så kan effektiv forskning bedrivas och metoder utvecklas. Sanningen är dock att det nästan inte finns några specialistkliniker i Sverige idag.

Det kan vi ändra på.

HUR VANLIGT ÄR DET MED SEXUALBROTT?

Varje år polisanmäls runt 19000 sexualbrott²

Men många avstår från att polisanmäla sexualbrott och få brott klaras upp. Det gör att både antalet polisanmälda sexualbrott och antalet fällande domar är missvisande om vi vill förstå hur vanligt sexualbrott egentligen är.

Men verklighetens siffror är långt större

Skillnaden mellan antalet polisanmälda sexualbrott och det verkliga antalet sexualbrott kallas för mörkertal. För att få fram mörkertal i brottsstatistiken intervjuar Brottsförebyggande rådet (Brå) , varje år 12000 slumpvis utvalda personer över 16 år, och jämför med hur många av dem som uppger att de har utsatts för brott med antalet polisanmälda brott. Vid sexualbrott på vuxna har man konservativt beräknat att mörkertalet är 80 %. Det betyder att endast 2 av 10 vuxna som utsätts för ett sexualbrott polisanmäler brottet. Beräkningar för barn visar att endast 1 av 10 barn som utsätts leder till polisanmälan.³

LÅT OSS BARA KONCENTRERA OSS PÅ POLISANMÄLDA VÅLDTÄKTER

Vi har valt att redovisa siffror för sexualbrottet våldtäkt/grov våldtäkt, trots att våldtäkterna endast står för ca en tredjedel av alla polisanmälda sexualbrott varje år. Vi har gjort det för att våldtäkt är ett sexualbrott som många känner till och kan relatera till, för att det är det sexualbrott som oftast ger upphov till posttraumatisk stress och dissociativa skador⁴ – tillstånd som kräver specialistvård, och för att det finns en tydlig statistik för brotten.

POLISANMÄLDA VÅLDTÄKTER/ÅR I SVERIGE – ETT GENOMSNITT 2012–2016

6334 polisanmälda våldtäkter/år, av vilka:

93% eller 5899 gäller våldtäkter på kvinnor/flickor

7% eller 435 gäller våldtäkter på män/pojkar

55% eller 3500 gäller våldtäkter på vuxna

45% eller 2834 gäller våldtäkter på barn 0–17 år

89% eller 2535 av barnen är flickor 0–17

63% eller 1780 av barnen är flickor 0–14

27% eller 755 av barnen är flickor 15–17

10% eller 299 av barnen är pojkar 0–17

9% eller 257 av barnen är pojkar 0–14

1% eller 42 av barnen är pojkar 15–17

LAGFÖRDA VÅLDTÄKTER/GROV VÅLDTÄKT, ETT GENOMSnitt 2012–2016

379 domar per år, av vilka

80% eller 304 domar gällde lagförda män

0,5% eller 2 domar gällde lagförda kvinnor

19% eller 73 domar gällde lagförda ungdomar 15-20 år*

43% eller 163 domar gällde brottet våldtäkt/grovvåldtäkt på barn

KÄLLA: BROTTSFÖREBYGGANDE RÅDET

*INGEN KÖNSSPECIFIK STATISTIK FINNS FÖR UNGDOMAR 15-20 ÅR.

VILKA SKADOR GER SEXUELLA ÖVERGREPP?

De psykologiska skadorna påverkar hjärnan

Erfarenhet visar att alla typer av sexuella övergrepp skapar någon grad av skuld, skam och skräck hos den som utsätts. Dessutom innebär alla sexualbrott ett svek, och att gränser har överträtts. Hur mycket skuld, skam eller skräck som skapas beror till viss del på vilken typ av övergrepp som har skett, vid vilken ålder de sker, om de upprepas och vem/vilka som är förövare. Wonsa delar in övergrepp i tre olika kategorier:

Typ 1 – övergrepp utan fysisk beröring

Typ 2 – övergrepp med fysisk beröring

Typ 3 – penetrerande övergrepp

Erfarenhet visar att stödgrupper där man träffar andra som också har utsatts för sexualbrott hjälper för att få känslan av skuld och skam att försvinna. Om skräcken varit för stor, vilket den nästan alltid blir vid en våldtäkt, så uppstår posttraumatisk stress och/eller dissociativa skador. Specialiserade traumabehandlingar behövs då för att läka de psykologiska skadorna. De kroppsliga skadorna självläker ofta, men ibland behövs kirurgiska ingrepp för att få de kroppsliga skadorna att läka.

VÅRD OCH BEHANDLING EFTER SEXUELLA ÖVERGREPP

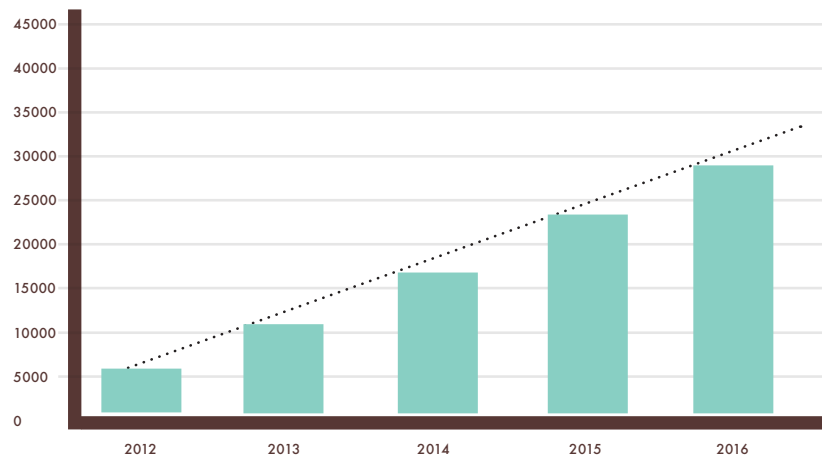
Det finns specialistvård som både läker och skapar kunskap

Specialistvård är viktig för att rätt vård ska ges till rätt patient, och för att kunskap ska kunna sammanställas, utvecklas och spridas. Specialistvård är viktig för att forskning ska kunna bedrivas och nationella vårdprogram och riktlinjer ska kunna tas fram och användas också utanför specialistvården. I dag saknas nationella riktlinjer och vårdprogram för psykologiska skador efter sexuella övergrepp.

Men tillgången till specialistvård är minimal

Det finns idag ett fåtal specialistkliniker i Sverige som får full finansiering från landstinget för att erbjuda specialistvård vid posttraumatisk stress och dissociativa skador efter sexuella övergrepp. Dessa kan tillsammans ta emot ungefär 200 barn och ungefär lika många vuxna varje år⁵. Eftersom det i genomsnitt polisanmäls ca 6300 våldtäkter varje år, så betyder det att antalet personer som inte kan få tillgång till specialistvård efter att ha polisanmält en våldtäkt ökar för varje år.

För varje år ökar antalet barn och vuxna som inte har kunnat erbjudas landstingsfinansierad specialistvård efter våldtäkt.

SÅ VAD KAN VI LÄRA OSS AV DETTA?

Att ett barn, 0-17 år, löper tre gånger större risk att våldtas än en vuxen.⁶

Att flickor, 15-17, år löper mer än 6 gånger större risk att våldtas än en vuxen⁷.

Att våldtäkter ger psykologiska skador som går att behandla, men att det saknas behandlingsplatser.

Att alldeles för få känner till omfattningen och skadorna av sexualbrott i Sverige idag. Men nu vet du. Berätta det gärna för andra.

POLISANMÄLDA VÅLDTÄKTER I SVERIGE 2012-2016

BROTTSOFFER	2012	2013	2014	2015	2016	GENOMSnitt/ÅR 2012-2016	% AV GENOMSnittET/ÅR
Totalt	6324	6017	6697	5918	6715	6334	100
Vuxna	3440	3353	3525	3474	3706	3500	55
Kvinnor, 18-	3307	3224	3395	3333	3559	3364	53
Män, 18-	133	129	130	141	147	136	2
Barn	2884	2664	3172	2444	3009	2834	45
Flickor 0-17	2608	2390	2909	2128	2642	2535	40
Pojkar 0-17	276	274	263	316	367	299	5
Flickor, 0-14	1822	1680	2037	1484	1877	1780	28
Flickor, 15-17	786	710	872	644	765	755	12
Pojkar, 0-14	243	254	234	267	289	257	4
Pojkar, 15-17	33	20	29	49	78	42	0,7

KÄLLA: BROTTSFÖREBYGGANDE RÅDET

Eftersom det uppskattade verkliga antalet våldtäkter skiljer sig så mycket från antalet polisanmälda våldtäkter, så redovisar vi de siffrorna också.

Uppskattat verkligt antal våldtäkter = Polisanmälda våldtäkter plus mörkertal:

Totalt: 45000 våldtäkter per år, eller en våldtäkt i kvarten, dygnet runt.

På barn: 28000 våldtäkter per år, eller en våldtäkt var 20:e minut, dygnet runt.

På vuxna: 17000 våldtäkter per år, eller en våldtäkt var 30:e minut, dygnet runt.

KÄLLA: BROTTSFÖREBYGGANDE RÅDET, RAPPORTEN "DET GÄLLER EN AV FEM"

UPPSKATTAT VERKLIGT ANTAL VÅLDTÄKTER: POLISANMÄLDA VÅLDTÄKTER + UPPSKATTAT MÖRKERTAL I SVERIGE 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Genomsnitt/år 2012-2016	% av genomsnittet/år
Totalt	46040	43405	49345	41810	48620	45844	100
Vuxna	17200	16765	17625	17370	18530	17498	38
Barn	28840	26640	31720	24440	30090	28346	62

KÄLLA: BROTTSFÖREBYGGANDE RÅDET, RAPPORTEN "DET GÄLLER EN AV FEM"

HUR MÅNGA BLIR DÖMDA OCH VILKA ÄR DOM?

LAGFÖRDA BROTT FÖR VÅLDTÄKT OCH GROV VÅLDTÄKT/ÅR I SVERIGE

Förövare	Brottsoffer	2012	2013	2014	2015	2016	Genomsnitt/år	% av genomsnittet/år 2012-2016
Antal domar	Totalt	398	369	401	363	360	378	100
	Barn	189	159	159	154	154	163	43
	Vuxen	209	210	242	209	206	216	57
Män	Totalt	318	309	320	288	284	304	80
	Barn	148	132	125	112	113	126	33
	Vuxen	170	177	195	176	171	178	47
Unga 15-20 år*	Totalt	79	58	81	71	74	73	19
	Barn	41	26	34	39	39	36	9
	Vuxen	38	32	47	32	35	37	10
Kvinnor	Totalt	1	2	-	4	2	2	0,5
	Barn	-	1	-	3	2	1	0,3
	Vuxen	1	1	-	1	-	0,6	0,2

KÄLLA: BRÅ *INGEN KÖNSSPECIFIK STATISTIK FINNS ATT TILLGÅ

Noter och referenser:

1. Brottsförebyggandet rådet (Brå) är den svenska myndighet som på regeringens uppdrag tar fram Sveriges kriminalstatistik.
2. Siffrorna i denna text är avrundade till närmsta tusental eller till närmsta heltal, samt i tabellen över dömda kvinnor till närmsta tiondel. Ett genomsnitt av antalet sexualbrott de senaste fem åren enligt Brottsförebyggande rådet: 19400.
3. Stiftelsen Allmänna Barnhusets rapport: "Det gäller en av fem".
4. I begreppet dissociativa skador inkluderas diagnoserna DDNOS och DID.
5. Uppföljning av rapporten "Kartläggning av specifik verksamhet inom svensk hälso- och sjukvård för vuxna som utsatts för sexuella övergrepp under barndomen".
6. Ställer man samman siffrorna i den här skriften så ser man att det i genomsnitt polisanmäls 157 våldtäkter per årskull barn (0-17 år) och 56 våldtäkter per årskull vuxen (18-80 år).
7. Ställer man samman siffrorna i den här skriften så ser man att det i genomsnitt polisanmäls: 377 våldtäkter per årskull 15 - 17 år, och 56 våldtäkter per årskull vuxen (18-80 år).

WONSA

world of no sexual abuse

Wonsa är, när denna skrift trycks, Sveriges enda forskningsinriktade specialistklinik för barn och vuxna som har skador efter sexuella övergrepp. Kliniken finansieras till 20% av avtal med enskilda vårdgivare, och till 80 % av gåvor, samarbeten och volontärt arbete. Kliniken drivs inom ramen för Insamlingsstiftelsen Wonsa, som kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll.

Hjälp oss skapa en värld utan sexuella övergrepp
PG: 900482-1 Swish: 1239004821

knowit

add/truly

www.wonsa.org | 010-12 90 900 | info@wonsa.org | Stortorget 3, 1tr, 111 29 Stockholm